

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2023-34-111-122>
УДК 373.091.212

Бахмат Наталія Валеріївна,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методик початкової освіти,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Кам'янець-Подільський, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6248-8468>
bahger.teacher@gmail.com

Сторчова Тетяна Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри англійської мови,
керівник відділу міжнародних зв'язків,
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Кам'янець-Подільський, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4830-2062>
storchova.tetyana@kpnu.edu.ua

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ: ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. Стаття присвячена висвітленню психолого-педагогічних основ освітньої діяльності учнів закладів загальної середньої освіти (молодших школярів). Визначено, що важливими психолого-педагогічними основами освітньої діяльності молодших школярів є: формування пізнавального інтересу, мотивів, ціннісних орієнтацій молодших школярів до здобуття нових знань, вмінь, навичок; шляхи засвоєння знань; прийоми стимулювання молодших школярів до освоєння навчального матеріалу; освітня діяльність, яка реалізується як під керівництвом вчителя, так і у вигляді самостійного вивчення навчального матеріалу молодшими школярами; взаємодія учасників освітнього процесу, а також вчителів та батьків молодших школярів на засадах взаємного партнерства, в основі якого закладено успішне здобуття молодшими школярами нових знань, вмінь, навичок; всебічний розвиток молодших школярів, основи якого закладено принципами концепції Нової української школи тощо. Встановлено, що успішність навчання мотивує молодших школярів здобувати нові знання, а справедливе оцінювання освоєного навчального матеріалу стимулює позитивне ставлення здобувачів освіти до освітнього процесу. Розкрито педагогічні вимоги до сприяння розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів. Виявлено, що ігрова діяльність має велике значення для розвитку мотиваційної сфери молодших школярів, в тому числі розвитку усвідомленого бажання вчитися. Визначено, що підвищенню ефективності освітнього процесу значною мірою сприяє

використання вчителями різних прийомів стимулювання освітньої діяльності молодших школярів, зокрема: прийому забезпечення успіху у навчанні, прийому застосування дидактичних ігор, прийому створення ситуації новизни навчального матеріалу, прийому опори на життєвий досвід учнів тощо. Встановлено, що важливим аспектом освітньої діяльності є ефективність реалізації освітнього процесу в умовах дистанційного режиму навчання, адже в таких умовах молодші школярі змушені самостійно організовувати робоче місце вдома, готувати необхідні для навчання матеріали. Виявлено, що самостійна робота молодших школярів під керівництвом вчителя з елементами дистанційного навчання розширює можливості попередніх підрівнів здобутих знань, сформованих умінь і навичок.

Ключові слова: освітня діяльність; освітній процес; навчання; початкова школа; молодший школяр; дистанційне навчання; знання, вміння, навички.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку українського суспільства характеризується глибокими соціально-економічними змінами, які потребують розвитку не лише знань і умінь, а й особистих якостей, здатних до активної участі у творчій діяльності. У зв'язку з цим перед освітою, зокрема на базовому рівні, постають нові виклики. Так, в основу освітнього процесу закладається створення оптимальних умов для формування в школярів умінь самостійно осягати знання. З огляду на це, ефективність освітнього процесу залежить від готовності школярів до освітньої діяльності, рамки якої визначають різні психолого-педагогічні аспекти, при чому готовність школярів до освітньої діяльності закладається ще у початковій школі, засади чого зумовлюють актуальність тематики цієї статті.

Аналіз останніх досліджень. Проблематичні аспекти освітньої діяльності молодших школярів є предметом досліджень багатьох науковців, серед яких ґрунтовні дослідження проводять Н. Басюк, Т. Докучина, К. Єщенко, А. Карнаухова, О. Кіліченко, О. Кузьміна, О. Матвієнко, Л. Наконечна, Т. Олексюк, Л. Порядченко, І. Самченко, Л. Ткаченко, Л. Ткачук, М. Халько, О. Я. Чикуркова та інші.

Проте, доцільно відзначити, що не до кінця є розкритими психолого-педагогічні основи освітньої діяльності молодших школярів.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті полягає у висвітленні психолого-педагогічних основ освітньої діяльності молодших школярів.

Відповідно до мети визначено такі **завдання**:

1. визначити психолого-педагогічні основи освітньої діяльності молодших школярів;
2. розкрити способи та прийоми стимулювання освітньої діяльності дітей молодшого шкільного віку;
3. встановити ефективність реалізації освітнього процесу початкової школи в умовах дистанційного режиму.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Організуючи освітню діяльність молодших школярів, вчителю необхідно пам'ятати, що наукові знання викликають інтерес у дітей, тому він повинен створювати ситуації, в яких молодшим школярам цікаво здобувати знання. Наукові знання, уміння та навички мають практичне значення для здобувачів освіти і, таким чином, сприяють формуванню позитивного ставлення до освітнього процесу. Не менш важливим є те, що освітня діяльність спонукає молодших школярів докладати власні зусилля для подолання труднощів та опанування навчального матеріалу.

Практика показує, що важливими психолого-педагогічними основами освітньої діяльності молодших школярів є:

- 1) формування пізнавального інтересу, мотивів, ціннісних орієнтацій молодших школярів до здобуття нових знань, вмінь, навичок;
- 2) шляхи засвоєння знань;
- 3) прийоми стимулювання молодших школярів до освоєння навчального матеріалу;
- 4) освітня діяльність, яка реалізується як під керівництвом вчителя, так і у вигляді самостійного вивчення навчального матеріалу молодшими школярами;
- 5) взаємодія учасників освітнього процесу, а також вчителів та батьків молодших школярів на засадах взаємного партнерства, в основі якого закладено успішне здобуття молодшими школярами нових знань, вмінь, навичок;
- 6) всебічний розвиток молодших школярів, основи якого закладено принципами концепції Нової української школи тощо.

На здобуття знань позитивно впливає і колективний характер освітньої діяльності, що формує бажання зайняти гідне місце серед однолітків, підвищує самооцінку. Успішність навчання мотивує молодших школярів здобувати нові знання, а справедливе оцінювання освоєного навчального матеріалу стимулює позитивне ставлення здобувачів освіти до освітнього процесу. Діти від природи цікаві й прагнуть пізнавати невідоме, мають нормальні увагу, уяву, пам'ять, мислення та інші психічні характеристики. Все це є запорукою успішного навчання в школі.

Початок навчання в школі змінює спосіб життя дитини. Це принципово нова соціальна ситуація для розвитку особистості. Перехід до шкільного життя пов'язаний зі зміною діяльності від ігрової до освітньої. Діти молодшого шкільного віку, як правило, віддають перевагу навчанню як суспільно корисній діяльності, залучаються до окремих видів навчальної праці (читання, письма, малювання), а згодом починають самостійно переводити окремі практичні завдання на педагогічні та теоретичні.

Пізнавальна діяльність є основною умовою формування в молодших школярів потреби в знаннях, набутті навичок розумової діяльності, самостійності та забезпечення глибини і міцності знань. Також завдяки пізнавальній діяльності дитина встановлює реальні та ефективні стосунки з оточенням, що є передумовою успішної соціалізації. Водночас слід враховувати, що молодші школярі мають різний рівень пізнавальної активності: одні вищий, а інші нижчий. Це пояснюється тим, що дитина не може бути однаково зацікавлена всіма предметами, які викладаються в школі, всіма

завданнями вчителів. Проте слід розуміти, що цікаве навчання не виключає серйозного та відповідального ставлення до нього, вміння сумлінно працювати та докладати певних зусиль, а навпаки, сприяє цьому.

Проблема розвитку пізнавальних інтересів має першочергове значення в сучасній освіті. Щоб навчання і виховання сприяли становленню особистості, воно має пробудити пізнавальні потреби, які є вихідним пунктом розумової діяльності дитини. Важливою ознакою пізнавальної уваги є спонукання до освітньої діяльності. Процес пізнання забарвлюється емоціями, що виникають у процесі розумової роботи, об'єктом пізнання, орієнтуючою точкою зору.

Формування і розвиток навичок пізнавального інтересу в молодших класах – це цілеспрямований процес розвитку у молодших школярів стійких якостей особистості, що відображають потреби, бажання і внутрішні переконання школярів, що вимагають творчого сприйняття дійсності, а також пізнавальних здібностей. Педагогічні вимоги до сприяння розвитку пізнавального інтересу у молодших школярів складні і включають [1, с. 269-270]:

- 1) педагогічне та методичне забезпечення освітнього процесу;
- 2) оптимальне поєднання навчальних форм і методів з акцентом на розвиток пізнавальної активності молодших школярів, включенням завдань для емпіричних вправ і закріплення знань;
- 3) орієнтацію в освітній та позакласній роботі молодших школярів у контексті формування внутрішньої мотивації до саморозвитку.

Доцільно зауважити, що у процесі освітньої діяльності розвиваються основні психологічні новоутворення молодших школярів: довільність психічних процесів, внутрішній план дій, уміння організувати освітню діяльність [2].

Для освітньої діяльності молодших школярів характерно також те, що бажання до ігрової діяльності залишається. Ігрова діяльність має велике значення для розвитку мотиваційної сфери дітей, у тому числі розвитку усвідомленого бажання вчитися. Важливо постійно змінювати форму роботи, щоб підтримувати цікавість дітей. Дитячі особливості та потреба в русі такі ж сильні, як і у дітей дошкільного віку. Це часто заважає їм зосередитися на уроці. Неохоче відвідуючи уроки, учні початкових класів часто виявляють надзвичайну рухливість під час перерви, що виснажує їх і знижує їхню здатність працювати на наступному занятті. За таких обставин слід раціонально проводити заняття з фізичної культури, організувати форми навчання в колі з м'ячем, сюжетно-рольові ігри.

Потреба у зовнішньому враженні особливо важлива для подальшого розвитку особистості учня початкової школи. У перші роки навчання це головний двигун розвитку. У початковій школі продовжують розвиватися основні когнітивні властивості та процеси (сприйняття, увага, пам'ять, уява, мислення, мова).

За умов інтегрованого підходу освітній процес перетворюється на дієвий соціокультурний простір, який активізує розвиток особистості молодших школярів. Навчальна мотивація молодших класів виявляє певну специфіку, яка визначається віковими та трудовими особливостями. Дитина лише займається освітньою діяльністю та оволодіває видами такої діяльності. Таким чином, мотивація розвивається в багатьох

напрямах. Більш широкі пізнавальні мотиви, наприклад інтерес до знань, у молодшому шкільному віці можуть бути перетворені в навчально-пізнавальні мотиви, наприклад інтерес до способів отримання знань.

Мотивація до самоосвіти представлена лише в найпростішому вигляді: інтерес до додаткових джерел знань, невимушене читання допоміжної літератури. Широка соціальна мотивація розвивається від загального, недиференційованого розуміння соціальної значущості навчання до глибшого усвідомлення того, чому навчання є необхідним. Позиційна соціальна мотивація пов'язана з прагненням молодших школярів отримати схвалення дорослих і частіше вчителів. У дітей цього віку розвивається інтенсивне встановлення цілей у навчанні. По-перше, вони вчать розуміти і приймати цілі, поставлені вчителем, запам'ятовує їх надовго і діяти згідно з їх вказівками. Це закладає основу для того, щоб у перспективі визначати власні цілі та співвідносити їх зі своїми здібностями [3, с. 154].

Основним завданням сучасної системи освіти є формування у молодших школярів позитивної мотивації та інтересу до навчання. Для вирішення цього завдання необхідно краще зрозуміти проблему навчальної мотивації і на основі цього визначити найбільш ефективний спосіб її формування. Розвиток позитивної навчальної мотивації є однією з передумов розвитку цілісно всебічно розвиненої особистості. Тому сучасна освіта спрямована саме на успішний розвиток характеру здобувачів освіти. Для кращого переходу до нової системи освіти, яка спрямована на виховання в учнів бажання вчитися для досягнення відповідних цілей, основним завданням є викликати в учнів інтерес та сформувати позитиву навчальну мотивацію.

Підвищенню ефективності освітнього процесу значною мірою сприяє забезпечення педагогів способами стимулювання освітньої діяльності молодших школярів. Найпоширенішими прийомами для цієї групи є прийоми емоційного стимулювання освітньої діяльності, створення ситуацій для успішності навчання, сприятливого морально-психологічного мікроклімату, заохочення тощо. Для реалізації на практиці таких прийомів потрібно створювати ситуації формування інтересу, пізнавальної новизни тощо.

Серед важливих прийомів стимулювання молодших школярів до освітньої діяльності можна виділити:

1. Прийом забезпечення успіху в навчанні, що включає допомогу вчителя відстаючим учням, розвиток інтересу до знань і бажання закріпити успіх. Цей прийом добре працює при роботі з учнями з проблемами навчання. Вчителі допомагають таким школярам наздогнати своїх однокласників і отримати перші гарні оцінки, піднімаючи їм настрій, пробуджуючи усвідомлення своїх здібностей, формуючи прагнення до успіху. Уважно спостерігаючи за навчальною діяльністю кожного учня, вчителі можуть вчасно допомогти тим, хто цього потребує. Це запобігає прогалинам у знаннях окремих учнів і водночас усуває причини незадоволеності та небажання вчитися. Успіх у навчанні ефективніший, коли в учнів розвивається впевненість у своїх силах і пробуджується почуття власної гідності [4].

2. Прийом застосування дидактичних ігор, які включають участь молодших школярів у захоплюючих та веселих заходах, що спеціально розроблені, щоб мати значний вплив на засвоєння учнями знань, умінь і навичок. Гра в освітньому процесі забезпечує емоційне середовище для відтворення знань, сприяє засвоєнню навчального матеріалу, створює сприятливу атмосферу для засвоєння знань, полегшує навчальну роботу, знімає втому. За допомогою ігор на уроці моделюються життєві ситуації для формування інтересу до навчальних тем [5, с. 190].

3. Прийом створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу передбачає використання цікавих пригод, жартівливих фраз тощо, які легко привертають увагу учнів. Особливе враження на молодших школярів справляють цікаві збіги, несподіванки в житті та освітній діяльності [6, с. 281].

4. Прийом створення ситуації новизни навчального матеріалу. В освітньому процесі, якщо вчитель намагається окреслити нові знання, отримані учнями на кожному занятті, створюється морально-психологічний клімат, в якому школярі отримують моральне задоволення від свого інтелектуального зростання. Коли діти відчують, що вони розширюють свої знання, словниковий запас і особистість, вони будуть цінувати кожну годину навчання і намагатимуться вчитися ефективніше самостійно [7, с. 36].

6. Прийом опори на життєвий досвід учнів. Суть прийому полягає в тому, що поза школою спостерігається багато фактів, явищ, процесів і подій у повсякденному житті, в основі яких можуть бути певні закономірності, що стають відомими учням під час вивчення шкільних предметів. Спостерігаючи, наприклад, за процесом зведення будівлі, вони бачать, як важкі предмети пересуваються за допомогою важелів, як пересуваються цегла або штукатурка за допомогою простих пристроїв, не усвідомлюючи, що ці механізми засновані на певних принципах. Відкриття на уроках наукової основи в процесі спостережень або безпосередньої участі учнів у житті викликає інтерес до теоретичних знань і формує бажання пізнати суть спостережуваних фактів, явищ, що їх оточують у житті. Тому, готуючи уроки, вчителі повинні вирішити, чого учні можуть навчитися з надійних нових освітніх ресурсів [8, с. 119].

Освітній процес здійснюється через взаємодію діяльності вчителя і діяльності учня. Вчителі проводять різноманітні експерименти, щоб допомогти учням засвоїти навчальний матеріал, сприяти активізації освітнього процесу, допомогти учням розпізнати, усвідомити, запам'ятати матеріал. Методика навчання є одним із найважливіших чинників освітнього процесу. Без правильних прийомів діяльності неможлива реалізація цілей і завдань виховання, досягнення відповідних результатів.

Формування інтересу до змісту освітньої діяльності пов'язане із задоволеністю учнів своїми досягненнями. І це почуття підкріплюється вчителем схваленням, захопленням, навіть найменшими успіхами. Молодші школярі відчувають гордість і особливий поштовх, коли вчителі їх хвалять. Великий виховний вплив учителя на молодших школярів пов'язаний з тим, що вчитель є беззаперечним авторитетом для дітей із самого початку навчання в школі. Авторитет учителя є найважливішою передумовою навчання і викладання в початкових класах. Для молодших школярів освітня діяльність стає провідною, набуває характерних рис. Особливістю освітньої діяльності виступає те, що її зміст складають переважно наукові поняття та узагальнені способи розв'язання

зумовлених ними завдань, а головною метою і результатом – набуття наукових знань і відповідних умінь.

Процес засвоєння молодшими школярами нових знань включає розпізнавання, розуміння, запам'ятовування, застосування та узагальнення знань.

При ефективній організації спільної навчальної роботи учнів підвищується їхня задоволеність шкільним життям і знижується рівень конфліктності в класах. Передумовою ефективного впровадження та використання групової форми як частини освітнього процесу є підготовка учнів до роботи в групах однолітків спочатку в ігровій, а потім у формі навчання.

Водночас підготовка вчителів до освітньої діяльності включає [9, с. 152-152]:

- 1) ознайомлення з теорією та практикою проектування освітньої діяльності молодших школярів;
- 2) організація роботи учнів у парах, а потім у групах; у групі повинні бути діти з різними здібностями до навчання;
- 3) формування усвідомлення учнем рольової регламентації групи та мети освітньої діяльності;
- 4) використання групової роботи при різних видах форм навчання і на різних рівнях, де вибір форми організації освітнього процесу залежить від цілей, які ставить перед собою вчитель.

У рамках Нової української школи можна виділити такі умови формування позитивної мотивації молодших школярів до освітньої діяльності:

- 1) впровадження різних форм та методів навчання;
- 2) застосування завдань і вправ для розвитку дослідницьких умінь учнів;
- 3) організація групових та індивідуальних навчальних досліджень;
- 4) використання пізнавальних завдань у класі та поза ним з алгоритмічними фазами дослідження, де переважають ігри, задачі;
- 5) навчання дітей ініціативно та творчо мислити;
- 6) формування у школярів інтересу до освітньої діяльності;
- 7) формування особистості молодших школярів.

Взаємодія педагогів та батьків молодших школярів на засадах партнерства передбачає співпрацю учасників освітнього процесу та формує доброзичливість, толерантне ставлення, повагу до рівності прав, співпереживання та взаєморозуміння у молодших школярів. Тому особливо важливим для налагодження ефективної взаємодії педагогів із батьками є період початкового навчання дитини. Якщо в дошкільному віці головним авторитетом для дітей є батьки, то зі вступом до школи ситуація докорінно змінюється. Найголовніше місце в житті молодшого школяра займає вчитель. Це абсолютно нормальний процес, оскільки збалансований освітній процес неможливий без авторитету вчителя [10].

Важливим аспектом освітньої діяльності є ефективність реалізації такого процесу в умовах дистанційного режиму. Молодші школярі, які за традиційної моделі навчання систематично відвідують заклад освіти й навчаються в спеціально створених умовах – класному приміщенні, в умовах дистанційного навчання вимушені самотійно організувати робоче місце вдома, готувати необхідні для навчання матеріали, стежити

за порядком на робочому місці, усувати подразники, що розсіюють увагу. Якщо ж у закладі освіти цьому опосередковано сприяло освітнє середовище, а безпосередньо – вказівка вчителя, то в умовах віддаленості молодшим школярам доводиться часто робити це самостійно.

Щоби правильно організувати роботу молодших школярів вдома, необхідно попередньо формувати це вміння в умовах традиційного навчання в закладах освіти. Уміння зорієнтуватися та раціонально використовувати час у навчальній діяльності в умовах дистанційного навчання дуже важко дається учням молодшого шкільного віку. Час як момент дії і тривалий процес сприймається молодшими школярами складно, суб'єктивно. Умови дистанційного навчання ускладнюють цей процес і частіше вимагають від учнів самостійного керування тривалістю роботи за допомогою батьків і дорослих. Формування розуміння часових рамок в освітній діяльності є тривалим процесом без труднощів і вимагає від вчителя підбору специфічних засобів навчання, наочності тощо.

Одним із найважливіших чинників успішного дистанційного навчання є правильна мотивація здобувачів освіти. В умовах дистанційного навчання молодші школярі витрачають більшу частину часу на самостійне вивчення матеріалу. Для цього потрібна цілеспрямованість, наполегливість і бажання вчитися. Багато видів традиційної мотивації в дистанційному навчанні не працюють так ефективно, як у традиційних школах. Навпаки, деякі з них особливо важливі. Батьки та вчителі мають спиратися на це.

Умови дистанційного навчання сприяють навчанню у власному темпі. Особистість молодшого школяра характеризується різними рівнями інтелектуального розвитку, типами навчальних установок, освітніми потребами та інтересами, особистісними, соціально-сімейними умовами виховання. Визнаючи та розуміючи причини, молоді школярі, швидше за все, приділятимуть більше уваги та часу зверненню по допомогу до своїх дорослих батьків.

Одним із вирішальних критеріїв неможливості працювати самостійно у власному темпі під час традиційного навчання є кількість учнів у класі. Діти з особливими освітніми потребами мають різні темпи навчання: діти з обмеженими можливостями, обдаровані діти тощо. З цієї причини освітній процес в умовах початкової школи є сприятливим середовищем для ведення учнівською молоддю самостійної освітньої діяльності у власному темпі. Уміння зосереджуватися на чомусь одному і переключати увагу на кілька предметів освітньої діяльності вимагає довільності психічних процесів. У молодшому шкільному віці довільність цих процесів не характеризує повноти, завершеності інтелектуального розвитку учня, оскільки якісні компетентності ще формуються.

Самостійна робота молодших школярів під керівництвом вчителя з елементами дистанційного навчання розширює можливості попередніх підрівнів здобутих знань, сформованих вмінь та навичок. Вчителі повинні зосередитись на самостійній діяльності учнів, використанні цифрових додатків для узагальнення знань учнів з певного предмету. Цей підетап важливий, оскільки тут закладається основа самоорганізації освітньої діяльності молодшого школяра в позакласній роботі, домашньому виконанні завдань тощо [11, с. 304].

У традиційних умовах навчання довільності цих процесів сприяє спеціально створене освітнє середовище, провідна роль вчителя, умови виконання завдань і вправ

тощо. Розвитку цієї здатності передують систематичне, планомірне і цілеспрямоване виконання навчальних завдань вдома, у конкретні часові рамки тощо.

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Результати проведених досліджень дали підставити розкрити психолого-педагогічні основи освітньої діяльності молодших школярів. Виявлено, що формування пізнавального інтересу у молодших школярів до навчання визначає у них набуття потреби в знаннях, вміннях, навичках, передбачає підвищення розумової діяльності, самостійності та забезпечення глибини і міцності знань. Визначено, що формування інтересу молодших школярів до освітньої діяльності пов'язане із формуванням у них задоволеності своїми досягненнями. Для підвищення ефективності освітньої діяльності вчитель повинен стати беззаперечним авторитетом для дітей із самого початку навчання в школі, оскільки це становить прямий вплив на навчальні досягнення молодших школярів. Водночас, підвищенню ефективності освітньої діяльності здобувачів початкової освіти значною мірою сприяє використання вчителями різних прийомів стимулювання освітньої діяльності молодших школярів, зокрема: прийому забезпечення успіху у навчанні, прийому застосування дидактичних ігор, прийому створення ситуації новизни навчального матеріалу, прийому опори на життєвий досвід учнів тощо. З'ясовано, що процес засвоєння молодшими школярами нових знань також виступає важливою психолого-педагогічною основою освітньої діяльності молодших школярів та включає такі аспекти, як розпізнавання, розуміння, запам'ятовування, застосування та узагальнення знань. Важливим аспектом успішності молодших школярів є формування позитивної мотивації їх до освітньої діяльності, до здобуття нових знань, вмінь, навичок. Самостійна робота молодших школярів яка зазвичай проходить в умовах дистанційного режиму навчання, також виступає основою освітньої діяльності молодших школярів, адже спонукає їх до посилення самоорганізації під час освоєння навчального матеріалу.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у висвітленні особливостей організації освітнього процесу у початковій школі з позиції практичного аспекту.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Порядченко, Л. А., Олексюк, Т. Г., 2021. Розвиток пізнавальних інтересів молодших школярів. *Молодий вчений*, 10 (98), 266–270.
2. Матвієнко, О. В., 2020. Психологічні особливості молодшого школяра як суб'єкта навчальної діяльності. *Research and Innovation: Collection of scientific articles*. Yunona Publishing, NewYork, USA, 185–190.
3. Халько, М. С., 2018. Характеристика мотиваційного компоненту навчальної діяльності молодшого школяра. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 12: Психологічні науки*, 7, 150–156.
4. Ткачук, Л. В., 2016. Педагогічне забезпечення успіху в навчанні молодших школярів у творчій спадщині В. О. Сухомлинського: монографія, Умань: «Видавець Сочінський М. М.», 192.

5. Єщенко, К. Л., Кузьміна О. В., 2019. Питання активізації навчально-пізнавальної діяльності молодших школярів у процесі використання дидактичних ігор. *Збірник наукових праць Донбаської національної академії будівництва і архітектури*, 1, 188–192.
6. Карнаухова, А. В., Самченко, І. В., 2018. Психолого-педагогічні особливості розвитку пізнавальних інтересів учнів у процесі початкової школи. *Молодий вчений*, 4 (56), 279–283.
7. Докучина, Т. О., 2011. Мотивація навчання як запорука стимулювання учнів до досягнення успіху. *Педагогічна освіта: теорія і практика: зб. наук. праць*. Кам'янець-Подільський: ПП Зволейко Д.Г., 8, 32–37.
8. Кіліченко, О. І., Наконечна, Л. Б., 2021. Стимулювання процесу учіння учнів початкової школи. *Гірська школа Українських Карпат*, 25, 116–120.
9. Ткаченко, Л. В., 2015. Психолого-педагогічні особливості учнів молодших класів у процесі навчальної діяльності. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*, 67, 148–152.
10. Басюк, Н.А., 2019. Форми взаємодії вчителя з батьками молодших школярів в умовах Нової української школи. *Підготовка майбутніх фахівців у контексті становлення Нової української школи: компетентнісний підхід: збірник наукових праць / за заг. редакцією В.Є. Литньова, Н.Є. Колесник, Т.В. Завязун*. Житомир: ФОП «Н.М. Левковець», у 2-х ч., Ч.ІІ, 9–12.
11. Чикуркова, О. Я., 2022. Технології дистанційного навчання для школи першого ступеня: етапи імплементації. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*, 1 (50), 302–306.

ORGANIZATION OF EDUCATIONAL ACTIVITIES OF GENERAL SECONDARY EDUCATION INSTITUTIONS STUDENTS: PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL ASPECT

Nataliia Bakhmat,

Doctor of Pedagogic Sciences, Professor,
Chair of the Department of Theory and Methods of Primary Education,
Kamianets-Podilskiy National Ivan Ohienko University
Kamyanets-Podilsky, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6248-8468>
bahger.teacher@gmail.com

Tetiana Storchova,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of the English Language,
Head of the Office for International Cooperation,
Kamianets-Podilskiy Ivan Ohienko National University
Kamianets-Podilskiy, Ukraine
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4830-2062>
storchova.tetyana@kpnu.edu.ua

Abstract. The article is devoted to highlighting the psychological and pedagogical foundations of the educational activity general of secondary education institutions students (younger schoolchildren). It was determined that the important psychological

and pedagogical foundations of the educational activity of younger schoolchildren are: the formation of cognitive interest, motives, value orientations of younger schoolchildren to acquire new knowledge, skills, and abilities; ways of acquiring knowledge; methods of stimulating younger schoolchildren to master the educational material; educational activity, which is implemented both under the guidance of a teacher and in the form of independent study of educational material by younger schoolchildren; interaction of participants in the educational process, as well as teachers and parents of younger schoolchildren on the basis of mutual partnership, which is based on the successful acquisition of new knowledge, skills, and abilities by younger schoolchildren; comprehensive development of younger schoolchildren, the foundations of which are laid by the principles of the concept of the New Ukrainian School, etc. It has been established that the success of studies motivates younger schoolchildren to acquire new knowledge, and a fair assessment of the mastered educational material stimulates a positive attitude of education seekers towards the educational process. Pedagogical requirements for promoting the development of cognitive interest in younger schoolchildren are revealed. It was found that game activity is of great importance for the development of the motivational sphere of younger schoolchildren, including the development of a conscious desire to learn. It was determined that increasing the effectiveness of the educational process is greatly facilitated by the use of various methods of stimulating the educational activities of younger schoolchildren by teachers, in particular: the method of ensuring success in learning, the method of using didactic games, the method of creating a situation of the educational material novelty, the method of relying on the life experience of students, etc. It has been established that an important aspect of educational activity is the effectiveness of the implementation of the educational process in the conditions of distance learning, because in such conditions, younger schoolchildren are forced to independently organize a workplace at home, prepare the materials necessary for learning. It was found that the independent work of younger schoolchildren under the guidance of a teacher with elements of distance learning expands the possibilities of previous sub-levels of acquired knowledge, formed abilities and skills.

Keywords: educational activity; educational process; training; primary school; junior high school student; distance learning; knowledge, ability, skills.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Poriadchenko, L. A., & Oleksiuk, T. H., 2021. Rozvytok piznavalnykh interesiv molodshykh shkoliariv [Development of cognitive interests of younger schoolchildren]. *Molodyi vchenyi*, 10 (98), 266–270.
2. Matviienko, O. V., 2020. Psykholohichni osoblyvosti molodshoho shkoliara yak subiekta navchalnoi diialnosti [Psychological features of a junior high school student as a subject of educational activity]. *Research and Innovation: Collection of scientific articles*. Yunona Publishing, NewYork, USA, 185–190.

3. Khalko, M. S., 2018. Kharakterystyka motyvatsiinoho komponentu navchalnoi diialnosti molodshoho shkoliara [Characteristics of the motivational component of the educational activity of a junior high school student]. *Naukovyi chasopys natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni M. P. Drahomanova. Serii 12: Psykholohichni nauky*, 7, 150–156.
4. Tkachuk, L. V., 2016. Pedahohichne zabezpechennia uspikhu v navchanni molodshykh shkoliariv u tvorchii spadshchyni V. O. Sukhomlynskoho [Pedagogical support of success in the education of younger schoolchildren in the creative heritage of V. O. Sukhomlynsky]: monohrafiia, Uman: «Vydavets Sochinskyi M. M.», 192.
5. Yeshchenko, K. L., & Kuzmina, O. V., 2019. Pytannia aktyvizatsii navchalno-piznavalnoi diialnosti molodshykh shkoliariv u protsesi vykorystannia dydaktychnykh ihor [The question of activating the educational and cognitive activity of younger schoolchildren in the process of using didactic games]. *Zbirnyk naukovykh prats Donbaskoi natsionalnoi akademii budivnytstva i arkhitektury*, 1, 188–192.
6. Karnaukhova, A. V., & Samchenko, I. V., 2018. Psykholoho-pedahohichni osoblyvosti rozvytku piznavalnykh interesiv uchniv u protsesi pochatkovoї shkoly [Psychological and pedagogical features of the development of students' cognitive interests in the process of elementary school]. *Molodyi vchenyi*, 4 (56), 279–283.
7. Dokuchyna, T. O., 2011. Motyvatsiia navchannia yak zaporuka stymuliuвання uchniv do dosiahnennia uspikhu [Learning motivation as a key to stimulating students to achieve success]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka: zb. nauk. prats. Kamianets-Podilskyi: PP Zvoleiko D.H.*, 8, 32–37.
8. Kilichenko, O. I., & Nakonechna, L. B., 2021. Stymuliuвання protsesu uchinna uchniv pochatkovoї shkoly [Stimulating the learning process of primary school students]. *Hirska shkola Ukrainskykh Karpat*, 25, 116–120.
9. Tkachenko, L. V., 2015. Psykholoho-pedahohichni osoblyvosti uchniv molodshykh klasiv u protsesi navchalnoi diialnosti [Psychological and pedagogical features of lower grade students in the process of educational activities]. *Zbirnyk naukovykh prats Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Pedahohichni nauky*, 67, 148–152.
10. Basiuk, N.A., 2019. Formy vzaiemodii vchytelia z batkamy molodshykh shkoliariv v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly [Forms of teacher interaction with parents of younger schoolchildren in the conditions of the New Ukrainian School]. *Pidhotovka maibutnikh fakhivtsiv u konteksti stanovlennia Novoi ukrainskoi shkoly: kompetentnisnyi pidkhid: zbirnyk naukovykh prats / za zah. redaktsiieiu V. Ye. Lytnova, N. Ye. Kolesnyk, T. V. Zaviazun. Zhytomyr: FOP «N.M. Levkovets», u 2-kh ch. ,Ch.II, 9–12.*
11. Chykurkova O. Ya., 2022. Tekhnolohii dystantsiinoho navchannia dlia shkoly pershoho stupenia: etapy implementatsii [Distance learning technologies for the first-level school: stages of implementation]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: «Pedahohika. Sotsialna robota», 1 (50). 302–306.*